

Saksframlegg

Sakshandsamar:	Kulturskulen			Frank Kvinge	
Avgjerslemynde:		Arkivnr.:	21/960	Klassering:	

Kulturvernmidlar 2022

Det vert for 2022 løyvd

- kr 25 000 til restaurering av sag og mølle på Åbakken 30
- kr 35 000 til restaurering av husmannsplass på Sleirsholmen
- kr 10 000 til istandsetjing av renne/ sløk til kvernhus, Kvingo

Midlane vert utbetalt så snart arbeid er gjennomført og enkelt rekneskap vert sendt kommunen.
Frist for dette arbeid vert sett til 01.09.2023.

Saksopplysningar:

Bakgrunn

Kommunen gjev tilskot til restaurering/istandsetjing av eldre bygningar, bygningsmiljø og andre kulturminne som ligg innan for Masfjorden kommune sine grenser. Eigarar av slike kulturminne kan søkja tilskot frå desse midlane. Det er sett av kr 70 000 til slike tiltak for 2022.

Fakta

Det er kome inn tre søknader:

1. Restaurering av sag og mølle på Åbakken 30

Søknad datert 14.10.21

Søkjar: Helga Hodne

Det vert søkt støtte til utbetring av lekkasjar og roteskadar.

Prosjektkostnad: Kr 148 000

Søknadssum: Kr 30 000

Figur 1. Sag og mølle sett frå vest

Kulturminnet er omtala i Masfjorden kommune sin kulturminneplan og verdivurdering klasse A, dvs at bygningen er av dei mest bevaringsverdige objekta i kommunen.

Bygningsvernkonsulent i Kulturverntenesta i Nordhordland har vore på synfaring og gitt uttale.

Det er innhenta pristilbod frå byggmester.

Det er søkt og fått eksterne midlar gjennom « Ta et tak»/Uni-stiftinga, Vestenfjeldske bykreditsstiftelse og Vestland fylkeskommune.

Vedlegg 1: Søknad

Skildring av kulturminnet med omsyn til alder, opphavleg og noverande funksjon, konstruksjon m.m.

Saga, som står på tørrmur langs med elva, er bygd i bindingsverk med liggande kledning og har saltak tekt med teglpanner. Mølla er tre etasjar og har som saga liggande kledning og saltak med teglpanne. På Åbakken har det vore kvern i lange tider. I 1850-åra var her både kvern og sag. Seinare var vasskrafta nytta til å drive ytterlegare ei kvern og i tillegg vart det bygd korntørke. I elva ovanfor mølla vart det murt opp ei stemme for å få betre kontroll på vassføring, og det var laga slåk til kvernene og saga. Det var behov for slike kverner og folk kom roande frå andre bygder i Nordhordland for å få malt kornet sitt på Åbakken. I 1910 vart det bygd på ei etasje til på mølla slik at det no vart eit treetasjes bygg. Tømmeret til dette vart henta frå ein nedlagt husmannsplass på Einestrand. Viser til kommunen sin kulturminneplan.

Kva restaureringsarbeid/istandsetjing det vert søkt midlar til

I nordsida av taket på mølla er der lekkasjer. Teglpennene, lekter, sløyfer og sutaksplater må av for å få utbetra skaden. Taksteinen må takast ned og gjerast rein, vidare må lekter og sløyfer takast av, råteskadd tro må bytast før ny papp, sløyfer, lekter og takstein kjem på plass. Det er ein del skadd takstein. Denne må supplerast med ny eller brukt takstein som er i god stand. På søre vegg av mølla er der eit skur/vedskjul med pulttak. Her er det lekkasje i tak samt roteskade i ramme og kledning. Her må nytt tak og både kledning og ramme bytast ut. Oppstart Juni 2022 - ferdig 1. juli 2022.

2. Restaurering av husmannsplass på Sleirsholmen

Søknad dat 11.01.22

Søkjar: Åshild Krige

Det vert søkt om midlar til rehabilitering av våningshus og utedo på Holmen inkludert skifting av kledning, takrenner og ytterdører, restaurering og/eller skifting av vindauger, og malingsarbeid.

Prosjektkostnad: 244 000

Søknadssum: Kr 40 000

Kulturminnet er omtala i Masfjorden kommune sin kulturminneplan og verdivurdering klasse A, dvs at bygningen er av dei mest bevaringsverdige objekta i kommunen.

Bygningsvernkonsulent i Kulturverntenesta i Nordhordland har vore på synfaring og gitt uttale. Det er innhenta pristilbod.

Det er søkt og fått eksterne midlar gjennom Uni-stiftinga og Vestland fylkeskommune. Søkjar får svar på ev tilskot frå Vestenfjeldske bykreditts stiftelse i juni.

Skildring av kulturminnet med omsyn til alder, opphavleg og noverande funksjon, konstruksjon m.m.

Eit våningshus, ei lita løe og ein utedo er det som utgjør den gamle husmannsplassen på Holmen i Sleirsvatnet. Våningshuset, som er i halvannan etasje pluss kjellar, er sett opp dels i laft og dels i bindingsverk på pussa kjellarmur/grunnmur i tørrmur. Taket er tekt med dropeskifer og det er liggande kledning på veggane. Det er eit takopplett mot vest i taket.

I følge eigar skal bygningane på Holmen vere flytta dit tidleg på 1800-talet. Ut frå det ein ser i lafteteknikk og verktysspor i stova mot nord kan denne tidfestinga stemme. I og med den skal vere flytta dit på tidleg 1800-talet er det grunn til å tru at tømmeret er noko eldre. Dei andre delane av bygget er mest truleg sett opp på staden. Løa er nok og flytta til staden, då det er spor etter gjenbruk i fleire bygningsdelar.

Kva restaureringsarbeid/istandsetjing det vert søkt midlar til

Eigaren har lagt ned eit stort arbeid i å sikre og ta vare på grunnmur/kjellarmur i våningshuset. No er det kledning, vindauga og dører som står for tur. Det meste av kledninga er dårleg og må skiftast. Dei av vindauga som let seg ta vare på; dvs i stova mot nord, blir sett i stand, medan dei andre vindaga må lagast nye. Det same gjeld inngangsdøra. Hovedprinsippet for istandsetjinga er å ta vare på mest mulig og å skifte ut minst mulig; dvs at det skal nyttast same kledningstype som den eldste kledninga på bygget og at vindauga som skal lagast nye skal vere kopi av dei eksisterande.

Då husmannsvesent vaks fram utetter 1800-talet var det store ulikskapar mellom dei ulike regionane. I ei telling i 1801 var det til dømes 33 husmenn med jord pr 100 gardbrukarar i Sunnhordland. Tilsvarende var det 11 husmenn pr 100 gardbrukarar i Nordhordland i same tidsrom. Talet på husmenn auka utover 1800-talet, men i Nordhordland var det i heile denne perioden prosentvis relativt få husmenn. Dette blir forklart med at det her var jamnstore bruk som ofte var kombinasjonsbruk mellom jordbruk, fiske og/eller handverk, der det ikkje var rom for fleire sosiale klasser. Husmannsplassar er difor sjeldnare i Nordhordland enn i andre delar av regionen og det er svært få representantar som er så intakt som på Holmen. I Masfjorden kommune sin kulturminneplan er husmannsplassen på Holmen plassert i verneklasse A; dvs at bygningen er av dei mest bevaringsverdige objekta i kommunen. Holmen er ein komplett og inntakt husmannsplass der det er gjort få eller ingen endringar i bygningar og landskap. Det at det på Holmen ikkje er gjort inngrep med vegar eller annan infrastruktur gjer at heile kulturmiljøet, med innmark og bygningar, har høg kulturminneverdi.

Vedlegg 2: Søknad

3. Istandsetjing av renne/ sløk til kvernhus

Søknad dat 18.04.22

Søkjar: Wenke Fredheim Ekren

Det vert søkt midlar til å laga ny renne/sløk til kvernhus.

Prosjektkostnad: kr 37355

Søknadssum: kr 34355

Kulturminnet er omtala i Masfjorden kommune sin kulturminneplan og verdivurdering klasse A, dvs at bygningen er av dei mest bevaringsverdige objekta i kommunen. Det er ikkje søkt eksterne midlar utover kommunen.

Skildring av kulturminnet med omsyn til alder, opphavleg og noverande funksjon, konstruksjon m.m.

Kvernhuset på Kvingo er fra 1800- talet. Det er eigd av tre grunneigarar på Kvingo. Søkjar, Gro Ingvil Kvinge og Inga Margit Kvinge. Rundt år 2000 vart kvernhuset restaurert. Det vart då bygd ny renne og ny kvernekall. Kvernhuset ligg ved Kvingeelva langs med den kommunale vegen som går ut til parkering for Dagsturhytta i Masfjorden. Kvernhuset og kvernekallen er i god stand, men renna er rotne vekk (sjå bilete). Me ønsker å bygge ny renne slik at ein kan ta vare på dette i nye 20 år. Kverna i kvernhuset kan då brukast.

Kva restaureringsarbeid/istandsetjing det vert søkt midlar til

Det vert søkt om midlar til å laga ny renne ned til kvernekallen i kvernhuset. Det er innhenta pris frå Eikanger Bygg på material som går med. Dette er pris på trykkimpregnert materiale. Mulig at ein ikkje kan bruka det sidan det er i elv og ein må då kjøpe vanleg material som vil bli noko billigare. Den gamle renna må fjernast og det må byggjast ny. Stolpane under renna kan brukast.

Vedlegg 3: Søkna

Vurdering:

I kulturvernarbeid er ofte den største utfordringa for grunneigar å ta fatt på arbeidet med å bevare kulturminne som dei eig. Dette skuldast store kostnader med arbeidet i tillegg til at det ofte tek mykje tid, og at bruken er avgrensa.

Difor er det viktig for kommunen å stimulera til at slike tiltak vert gjennomført.

Alle tre søknadsobjekta er omtala i kommunen sin kulturminneplan, og alle er kategorisert i klasse A, dvs at bygningane er av dei mest bevaringsverdige objekta i kommunen.

På Åbakken er det også behov for restaurering av vindauge. Det vert ikkje søkt midlar til dette arbeidet i denne omgang.

På Sleirsholmen er det hausten 2021 gjort eit omfattande og svært godt arbeid med restaurering av grunnmur og kjellaretasje, og grøfting. Arbeidet vart utført av grunneigar/dugnad.

Felles for desse to søkjarane er at dei det siste året har vore i dialog med kulturavdelinga i kommunen og Kulturverntenesta i Nordhordland for å få god rettleiing i restaureringsarbeidet, og hjelp til å søkja midlar andre stader. Det er no løyvd midlar både frå Vestland fylkeskommune, Uni-stiftinga og Vestenfjeldske bykreditt til desse tiltaka.

Kommunen rår til at også søknad 3 nyttar seg av denne ressursen, og i samråd med Kulturverntenesta i Nordhordland og kommune arbeider vidare med styrking av finansiering.

Konklusjon

Det vert for 2022 løyvd

- kr 25 000 til restaurering av sag og mølle på Åbakken 30
- kr 35 000 til restaurering av husmannsplass på Sleirsholmen
- kr 10 000 til istandsetjing av renne/ sløk til kvernhus, Kvingo

Midlane vert utbetalt så snart arbeid er gjennomført og enkelt rekneskap vert sendt kommunen. Frist for dette arbeid vert sett til 01.09.2023.

Frå konto 14700-2100-3650: Kulturminneforvaltning

Ikkje vedlagte saksdokument:

Doknr	Type	Dato	Tittel på saksdokumentet
Doknr	Type	Dato	Tittel på journalpost